

Prameny mezinárodního práva

- čl. 38 **Statutu Mezinárodního soudního dvora:** „Dvůr rozhoduje podle MP.“
- Bere za podklad:
 - 1. mezinárodní smlouvy
 - 2. mezinárodní zvyklosti přijaté za právo
 - 3. obecné zásady právní
 - 4. soudní rozhodnutí
 - 5. nauku nejkvalifikovanějších znalců

Mezinárodní smlouva jako pramen MPV

Definice mezinárodní smlouvy

- **1. souhlasný projev vůle** stran
- **2. strany:** subjekty mezinárodního práva v této kvalitě
- **3. právní účinky:**
 - kontraktuální – vznik, změna, zánik mezinárodně právních vztahů
 - pravotvorné – vznik právní úpravy – pravidel chování
- **4. právní režim:** mezinárodní právo

Označení mezinárodní smlouvy

- - **úmluva**: významná mnohostranná pravotvorná smlouva,
- - **smlouva**: významná dvoustranná nebo mnohostranná smlouva,
- - **charta**: mnohostranná smlouva politicky významná,
- - **dohoda**: nejčastěji mezivládní dvoustranná smlouva nepolitického charakteru, někdy ovšem i významná hospodářská mnohostranná smlouva,
- - **protokol**: různě, označení dodatkového, revizního nebo prováděcího smluvního dokumentu ke smlouvě jiné apod.,
- - **ujednání**: méně významná mezivládní nebo meziresortní dvoustranná smlouva upravující otázky technické povahy,
- - **statut**: smlouvy, jimiž se zřizují mezinár. organizace nebo orgány,
- - **pakt**: zřídka užívané označení pro mnohostr. politickou smlouvu

Závěrečná ustanovení smlouvy - 1

Čl. 48 Tato Úmluva bude **otevřena k podpisu** všem členským státům OSN nebo některé odborné organizace nebo účastníkům Statutu MSD, a jakémukoliv jinému státu, který bude vyzván Valným shromážděním OSN, aby se stal stranou Úmluvy, a to: do 31. října 1961 u Spolkového ministerstva zahraničních věcí Rakouska a poté, do 31. března 1962 v sídle OSN v New Yorku.

Čl. 49 Tato Úmluva **podléhá ratifikaci**. Ratifikační listiny budou uloženy u generálního tajemníka OSN.

Čl. 50 Tato Úmluva bude **otevřena k přístupu** kterémukoliv státu, jenž náleží do některé ze čtyř kategorií uvedených v článku 48. Listiny o přístupu budou uloženy u generálního tajemníka OSN.

Závěrečná ustanovení smlouvy - 2

Čl. 51

Tato Úmluva **vstoupí v platnost** třicátého dne **po datu uložení dvacáté druhé ratifikační listiny** nebo listiny o přístupu u generálního tajemníka OSN.

(= objektivní platnost smlouvy)

Pro každý stát, který ratifikuje Úmluvu nebo k ní přistoupí po uložení dvacáté druhé ratifikační listiny nebo listiny o přístupu, **vstoupí Úmluva v platnost třicátého dne po uložení jeho ratifikační listiny** nebo listiny o přístupu.

(= subjektivní platnost smlouvy)

Závěrečná ustanovení smlouvy - 3

Čl. 52 Generální tajemník OSN **bude informovat** všechny státy náležející...:

o **podpisech** této Úmluvy a o uložení **ratifikačních** listin a listin o přístupu podle článku 48, 49 a 50;

o datu, kdy tato Úmluva **vstoupí v platnost** podle čl. 51.

Čl. 53 **Originál této Úmluvy, jehož anglické, čínské, francouzské, ruské a španělské znění mají stejnou platnost**, bude uložen u generálního tajemníka OSN, jenž zašle její ověřené kopie všem státům, náležejícím...

Na důkaz čehož níže podepsaní **zmocněnci**, byvše k tomu řádně zmocněni svými vládami, **podepsali** tuto Úmluvu.

Dáno ve Vídni dne osmnáctého dubna roku tisíc devět set šedesát jedna.

Právní úprava smluvního práva

- **Mezinárodní**
 - **Vídeňská úmluva o smluvním právu mezi státy** (1969), platnost pro ČSSR (ČR) 1987
 - Vídeňská úmluva o smluvním právu mezi mezinárodními organizacemi (1986 - neplatí)
- **Vnitrostátní: Ústava ČR**
- **EU: Smlouva o fungování EU**

Třídění mezinárodních smluv

- **počet smluvních stran**
- **možnost přístupu** (mnohostranné)
- **forma**
- **úroveň sjednání**
- **normativní obsah** (kontraktuální, pravotvorné)
- **působnost** (inter partes x erga omnes)

Zásady mezinárodního smluvního práva

- 1. zásada **pacta sunt servanda**
- 2. zásada **dobré víry**
- 3. zásada **smluvní volnosti** a svobodné vůle stran
- 4. zásada **nezávaznosti smluv pro třetí strany**
- 5. vyloučení **zpětné působnosti**
- 6. **lex posterior derogat priori**
- 7. **lex specialis derogat legi generali**

Vznik mezinárodní smlouvy

- sjednání textu smlouvy
- **přijetí a autentifikace** textu smlouvy
- vnitrostátní schválení smlouvy
- vyjádření **definitivního souhlasu**
 - podpis, ratifikace, přístup
- **vstup smlouvy v platnost**
 - mezidobí mezi podpisem a ratifikací
- prozatímní provádění smlouvy
- text a jazyk smlouvy

Zánik smlouvy, ukončení platnosti

- vlastní ustanovení
- dohoda stran
- jednostranný projev vůle jedné strany
 - výpověď, odstoupení:
 - smlouva předpokládá, (automatické prodlužování,) úmysl stran, povaha smlouvy,
 - dovolání se ukončení platnosti:
 - hrubé porušení druhou stranou
 - dodatečná nemožnost plnění
 - podstatná změna okolností (rebus sic stantibus)
- objektivní skutečnost (nové pravidlo ius cogens)

Výhrady ke smlouvám

- jednostranné prohlášení smluvní strany
- zamýšleno vyloučení určitého ustanovení pro tento stát
- kdykoliv (při podpisu, ratifikaci...)
- slučitelnost s předmětem a účelem smlouvy
- přípustnost:
 - výslovně, výlučně dovolené nebo zakázané
 - ostatní: souhlas ostatních stran
- prohlášení: povaha podle obsahu

Mezinárodní smlouva ve vnitrostátním právu

Závaznost smlouvy v oblasti vnitrostátního práva: tam, kde se sféry MP a VP prolínají

- vznik (zánik) smlouvy
- provádění smluv určených jednotlivcům

**taková smlouva se musí dostat do
pozice práva vnitrostátního**

Zásahy smlouvy do vnitrostátní sféry – smlouva požaduje

- minimální standard práv jednotlivce
- uložení povinnosti jednotlivci
- unifikaci vnitrostátních právních předpisů
- vytvoření určitých podmínek pro cizince

Uvedení smlouvy do vnitrostátního práva

ústavní nebo legislativní akt

- zvláštní akt (zákon) pro každou smlouvu
- akt obecné povahy (čl. 10 Ústavy)
- *vydání prováděcího vnitrostát. předpisu*
- *uvedení vnitrostát. úpravy do souladu*

Čl. 10 Ústavy ČR

- **Vyhlášené** mezinárodní smlouvy,
- k jejichž **ratifikaci**
- dal **Parlament souhlas** a
- jimiž je ČR **vázána**,
- jsou **součástí právního řádu**.
- Stanoví-li mezinár. smlouva něco jiného než zákon, **použije se mezinár. smlouva**.

Odkaz na smlouvy v čl. 10 Ústavy

- řádné schválení vnitrostátní i mezinárodní
- „self-executing“ – přímá použitelnost
- vnitrostátní vyhlášení
- poměr smlouvy k vnitrost. právní normě:
postavení smlouvy ve vnitrostátním právu
- právní účinky vyhlášení smlouvy ve
Sb.m.s.

Výklad mezinárodních smluv podle MPV

Kdo vykládá: **smluvní strany** (nebo pověřený subjekt)

Výklad **podle mezinárodního práva**: Vídeňská úmluva o smluvním právu

Jak vykládat:

- **v dobré víře**
- **rovnocennost různých typů výkladů** (jazykový, systematický, historický, teleologický)
- doplňkové metody výkladu: *dokumentace o vzniku smlouvy*
- vícejazyčné texty, jazykový problém: hledání smyslu textu

Výklad mezinárodních smluv vnitrostátními orgány státu

Při vnitrostátní aplikaci smlouvy

Kdo vykládá: **orgány aplikující smlouvu (např. soudy)**

Pomoc ministerstva zahraničních věcí (zná okolnosti uzavření smlouvy)

Jak vykládat: **podle mezinárodního práva, nikoli podle vnitrostátního práva**

- platí pravidla Vídeňské úmluvy o smluvním právu